

SOCIOEKONOMSKI ASPEKTI GOSPODARSKOG RAZVOJA

Tepšić, Dino

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:806792>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-07**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE J.J.STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Dino Tepšić, absolvent

Preddiplomski studij smjera Agroekonomika

SOCIOEKONOMSKI ASPEKTI GOSPODARSKOG RAZVITKA

Završni rad

Osijek, 2015.

SVEUČILIŠTE J.J.STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Dino Tepšić, absolvent

Preddiplomski studij smjera Agroekonomika

SOCIOEKONOMSKI ASPEKTI GOSPODARSKOG RAZVITKA

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. prof.dr.sc. Krunoslav Zmaić, predsjednik
2. doc.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor
3. prof.dr.sc. Jadranka Deže, član

Osijek, 2015.

SADRŽAJ

1. Uvod	4
2. Razvoj hrvatskog gospodarstva do suvremenog doba.....	8
3. Obilježja suvremenog hrvatskog gospodarstva	10
3.1. Hrvatsko gospodarstvo u 2013. godini	11
3.2. Hrvatsko gospodarstvo u 2014. godini	14
4. Stanovništvo	17
4.1. Obrazovanje	18
4.2. Nezaposlenost	20
5. Socijalna struktura prema prihodima.....	22
6. Siromaštvo i socijalna isključenost.....	24
7. Potrošačka košarica	29
8. Mjere aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj	31
9. Zaključak	34
10. Popis literature.....	35
11. Sažetak.....	37
12. Summary.....	38
13. Popis tablica.....	39
14. Popis grafikona.....	40
Temeljna dokumentacijska kartica	41

1. Uvod

Gospodarstvo (engl. Economics, njem. Wirtschaft), ekonomija ili vrlo često kao politička ekonomija je znanost koja izučava načine organiziranog ljudskog djelovanja u području proizvodnje, razmjene i potrošnje dobara s ciljem zadovoljenja ljudskih potreba i neprestanog poboljšavanja kvalitete života. Premda čovjek gospodari otkad postoji, gospodarenje i gospodarstvo kao predmet proučavanja javlja se tek u staroj Grčkoj gdje se ovom pojavom pozabavio Aristotel pokušavajući ju razviti kroz ideje. Međutim, kao znanost, s atributima teorije, nastaje mnogo kasnije.

Krajem srednjeg vijeka, svojim radovima Toma Akvinski razvija Aristotelove ideje zalazeći dublje u probleme gospodarstva kroz ekonomsku analizu. Ali prave "ekonomske škole" s različitim pravcima ekonomske misli nastaju od 15. st. Mogu se napomenuti neke od istaknutih: merkantilisti (15-17. st.), fiziokrati (18. st.), škola klasične ekonomije (od 18. do početka 20. st.) i kejnsovski ekonomski sistem, po Johnu Maynardu Keynesu (1883-1946.), najvećem ekonomistu prošlog stoljeća. Gospodarska znanost pripada skupini društvenih znanosti, uz sociologiju, politologiju, pravo, psihologiju itd. Ona poučava društvene aspekte, odnose među ljudima u njihovim proizvodnim naporima da osiguraju i raspodijele dobra potrebna za život. Ali, ova znanost istovremeno istražuje povijesni razvitak tih odnosa i zakonitosti koje se pri tome iskazuju.

Nakon raspada komunističkih i socijalističkih sustava u svijetu (od SSSR-a do Jugoslavije), mješovita ekonomija postaje dominantan tip. To je tržišna ekonomija s ograničenom alokacijom resursa od strane države. Ovom sustavu danas pripadaju najrazvijenije i najnaprednije zemlje svijeta (SAD, Japan, Kanada, zemlje Europske zajednice i dr.). Gospodarstvo kao pojam ima i drugo značenje. Možemo, naime, govoriti o narodnom gospodarstvu ili nacionalnoj privredi, kao što možemo pod gospodarstvom poimati neki posjed koji se ekonomski eksploatira (poljoprivredno gospodarstvo, šumsko gospodarstvo, stambeno gospodarstvo itd.).

Narodno gospodarstvo ili nacionalna privreda najvažnije je područje ljudske aktivnosti, jer o njemu izravno ovisi organizacija života svakog društva. Za razliku od neprivrednih djelatnosti (kao što su zdravstvo, prosvjeta, kultura, socijalna skrb i državna uprava), koje djeluju i financiraju se na temelju budžeta, koji se alimentira iz privrede (dio nacionalnog

dohotka). Iz tih razloga ovaj sektor društva ne stvara profit. Narodno gospodarstvo stvara nove vrijednosti (nacionalni dohodak ili čisti društveni proizvod). Profit je ona korist za poduzetnike (pojedince, grupu, dioničare ili državu) koju još nazivamo dobit.

Gospodarstvo se dijeli na tri osnovna sektora, a to su:

1. *Primarni*: poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo i šumarstvo.
2. *Sekundarni*: industrija, građevinarstvo, rudarstvo, energetika, brodogradnja i proizvodno obrtništvo.
3. *Tercijarni*: trgovina, promet, ugostiteljstvo, bankarstvo i turizam.

Treba spomenuti da postoji i 4. (*kvartarni, neproizvodni*) sektor. Tu spadaju: školstvo, zdravstvo, policija, uprava.

Primarnom sektoru ubraja se isključivo proizvodnja hrane i neke sirovine za sekundarne djelatnosti. Primarne djelatnosti zadovoljavaju osnovne čovjekove potrebe, te su prve ljudske djelatnosti koje su se razvile u povijesti i sve do industrijske revolucije se njima bavilo preko 90% svjetskog stanovništva. Primarne djelatnosti postoje od najranijeg razdoblja čovjekovog postojanja (lov i sakupljanje plodova). Počeci poljoprivrede se javljaju u neolitiku kad čovjek zbog poljoprivrede počinje bolje i duže živjeti (neolitska revolucija). Istovremeno se javlja uzgoj domaćih životinja. Poljoprivreda je sve do novog vijeka zapošljavala glavninu stanovništva, ali je zbog primitivne proizvodnje davala male prinose. U novom vijeku počinje modernizacija poljoprivrede, te ona daje više prinose uz bitno smanjenje korištenja radne snage. Zbog toga se danas u razvijenim državama svijeta primarnim djelatnostima bavi 3-5% stanovništva, a proizvode bitno više nego slabije razvijene zemlje gdje se i danas primarnim djelatnostima bavi većina stanovništva. Tako je u Hrvatskoj poljoprivreda do polovice 20.st bila najvažnija gospodarska grana. Danas je udio zaposlenih u ovoj djelatnosti svega 9%. Također predstavlja dopunsku djelatnost i zaradu zaposlenih u drugim zanimanjima. Njezin pad proizvodnje i izvoza proizvoda su posljedica mjera državne politike, usitnjenosti zemljišnih posjeda, pada cijena poljoprivrednih proizvoda itd.

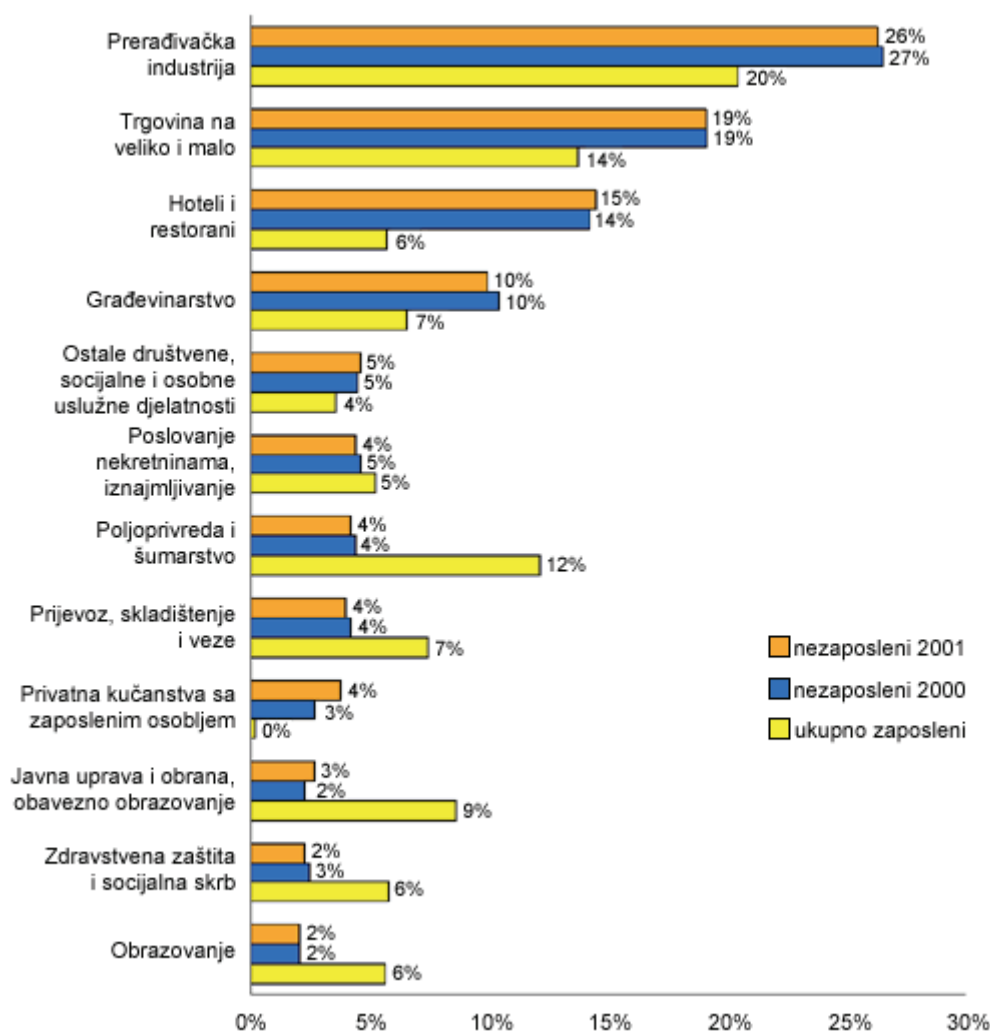
Sekundarni sektor obuhvaća ljudske djelatnosti koje se odnose na proizvodnju raznih dobara koje su potrebne čovjeku osim proizvodnje hrane. Sekundarne djelatnosti proizvode ona dobra koja čovjeku nisu nužno potrebna za život, ali bitno poboljšavaju kvalitetu života. Sekundarne djelatnosti se javljaju već u neolitik. Prva sekundarna djelatnost u povijesti je izrada raznih posuda od gline (lončarstvo). S vremenom se specijaliziraju ljudi koji se bave samo lončarstvom, te svoje proizvode razmjenjuju s ljudima koji se bave poljoprivredom i stočarstvom, te se time razvija trgovina. U bakreno doba se pojavljuju obrtnici koji izrađuju razne proizvode od bakra, te se time širi sloj ljudi koji se bave sekundarnim djelatnostima. U doba prvih civilizacija (Egipat, Mezopotamija) već postoji sloj obrtnika koji izrađuju razne proizvode. S vremenom se razvija i rudarstvo zbog potrage za potrebnim metalima. Obrtništvo i rudarstvo su jedine sekundarne djelatnosti do novog vijeka. Početkom novog vijeka se obrtništvo razvija i nastaju prve manufakture u kojima više obrtnika radi zajedno, te mogu proizvoditi više na dotadašnji način. S vremenom dolazi do otkrića raznih strojeva kojima se može proizvoditi više i bolje uz manji utrošak radne snage, te se time razvija industrija. Industrijska revolucija je uvela bitne promjene u život dotadašnjeg čovjeka. Istovremeno se modernizira poljoprivreda, te ona više ne zapošljava toliko radne snage pa se stanovništvo počinje zapošljavati u tvornicama i baviti industrijom. To potiče nagli rast gradova u kojima je industrija smještena. Krajem 20. st. u industriji se zbog daljnje modernizacije i uvođenja strojeva koji ne traže mnogo radnika počinje smanjivati broj zaposlenih.

Tercijarni sektor obuhvaća djelatnosti koje nude usluge za određeno ekonomsko dobro tzv. uslužne djelatnosti. Kod uslužnih djelatnosti za razliku od sekundarnih proizvodnja materijala odnosno materijalna proizvodnja nije u prvom planu kod vrijednosti krajnjeg proizvoda, nego usluga fizičke ili pravne osobe koja ju nudi na određeno vrijeme ili vremenskom okviru kako bi pokrila potražnju. Usluge mogu uključivati nematerijalne aktivnosti kao što su tehnički savjet ili zastupanje.

Kvartarni (neproizvodni) sektor čine sve djelatnosti koje pružaju moderne poslovne usluge. On je svojevrsna „nadogradnja“ tercijarnog sektora. Općenito obuhvaća intelektualne usluge kao što su: ustupanje informacija, konzultacije, educiranje, istraživanje te razvoj. Mnogi još i danas vode rasprave jesu li intelektualne usluge dovoljno samostalne da zauzimaju poseban sektor gospodarstva. Ovaj sektor se ubrzano širi u razvijenim zemljama i zahtijeva visoko obrazovanu radnu snagu. Moguće ga je

također opisati kao sektor u kojem kompanije investiraju kako bi osigurale daljnje proširenje poslovanja. Istraživanja su usmjerena na rezanje troškova, ulazak na tržište, kreiranje inovativnih ideja, novih proizvodnih metoda te metoda manufakture među ostalim. Mnogim industrijama, kao što je primjerice farmaceutska industrija najznačajnije je kreiranje budućih brendiranih proizvoda od kojih će kompanija imati koristi u smislu profita. Ovaj sektor uključuje i one industrije koje pružaju informacijske usluge, kao što su informatika i ICT (informacijske i komunikacijske tehnologije), savjetodavstvo (davanje savjeta za uspješno poslovanje) te R&D (istraživanje i razvoj, posebice na znanstvenim poljima)

Grafikon 1. Struktura nezaposlenih i zaposlenih prema djelatnostima (2000. i 2001. godina)

Izvor: <http://mjesece.ffzg.hr/nezaposlenost/1.4.html>

2. Razvoj hrvatskog gospodarstva do suvremenog doba

Temeljni razlozi gospodarskog zaostajanja za mnogim europskim zemljama leže uglavnom u činjenici da su se na teritoriju Hrvatske vodili mnogobrojni ratovi. Strani gospodari su utjecali na razvoj gospodarstva samo onoliko koliko je to odgovaralo njihovim interesima. Do industrijske revolucije prevladavala je prirodna poljoprivreda i obrtnička proizvodnja. Od 19. st. razvojem cestovnog, željezničkog, riječnog i pomorskog prometa započinje industrijalizacija čitavog hrvatskog prostora. Razvija se ratarstvo, šumarstvo, stočarstvo i rudarstvo. Nakon prvog svjetskog rata ulaskom Hrvatske u Kraljevinu Jugoslaviju dolazi do gospodarskog usporavanja – povećanje nezaposlenih i prvi veći valovi iseljavanja u prekomorske zemlje (Amerika, Australija, Novi Zeland). Nakon Drugog svjetskog rata Hrvatska je i dalje u sastavu Jugoslavije. Zahvaća je nacionalizacija, kolektivizacija, plansko gospodarstvo i agrarna reforma koji nazaduju gospodarstvo. Krajem 20. st. zbog lošeg gospodarskog položaja unutar SFRJ-a dolazi do odvajanja republika sa ciljem gospodarskog, društvenog i socijalnog napretka. Počinje proces privatizacije te prestrukturiranja cjelokupnog gospodarstva kako bi se uključili na europsko tržište.

-Gospodarske prilike u 16. st.-

Turska pustošenja izuzetno teško pogađaju hrvatsko gospodarstvo. Prekidaju se putevi koji idu Hrvatskom iz unutrašnjosti prema moru pa niz gradova južno od Kupe jednostavno nestaje. Stanovnici propalih gradova pretvaraju se u obične kmetove. Nešto su bolje prilike u gradovima sjeverozapadne Hrvatske. Jedina, zaista unosna trgovačka djelatnost bila je prodaja namirnica i ostale robe vojsci uz granicu i oko te trgovine sukobljavaju se seljaci, feudalci i građani. Trgovinu uz to ograničavaju brojne unutarnje carine. Najviše se trguje solju i žitom, dok je stoka glavni izvozni proizvod. Obrt u preostalim gradovima dolazi pod sve jači nadzor cehova i gradskih vlasti. Europu, pa tako i Hrvatsku zahvaća inflacija kojoj administrativnim mjerama Hrvatski sabor uzalud pokušava stati na kraj. Radna snaga na feudalnim posjedima postaje rijetka zbog velikih iseljavanja pa feudalci prisilom nastoje vezati seljake za zemlju koji bivaju sve opterećeniji i to u prvom redu tlakom.

-Gospodarske prilike između dva rata-

Jedno od glavnih obilježja monarhističke Jugoslavije bila je velika razlika u razvijenosti među različitim područjima. Tako su Slovenija i Hrvatska bili uvjerljivo najrazvijenija područja premda su u Austro – Ugarskoj bile među najnerazvijenijim. Cijela tadašnja Jugoslavija bila je izrazito poljodjelska zemlja što je vrijedilo i za Hrvatsku. Cijelu Jugoslaviju obilježava i agrarna prenaseljenost koja je bila osobito izražena u Dalmaciji. U razdoblju između 1918. – 1926. poljodjelstvo je usprkos tehnološkoj zaostalosti uživalo prednost, ali pred konkurencijom jeftinih poljodjelskih proizvoda iz prekoceanskih zemalja ona ubrzo prestaje. Vlasti kraljevine Jugoslavije dijelom su provele i agrarnu reformu, ali su njeni glavni korisnici bili srpski dobrovoljci iz I. sv. rata. Glavnina industrije je bila koncentrirana u Sloveniji i sjevernoj Hrvatskoj. Ona prvenstveno proizvodi robu široke potrošnje i slabo koristi svoje kapacitete. Jugoslavija je između dva svjetska rata patila od kroničnog vanjskotrgovinskog deficita. Vrlo je jak bio utjecaj stranog kapitala u industriji, a još više u bankarstvu. U početku je Zagreb bio glavno financijsko središte nove države, no kada je vlada za vrijeme velike ekonomske krize odbila pomoći zagrebačke financijske ustanove davši prednost onima u Beogradu, ta premoć nestaje. Veliko je nezadovoljstvo vladalo u Hrvatskoj različitim poreznim stopama između Hrvatske i Srbije, pri čemu su one u Srbiji bile znatno niže što se pravdalo ratnim razaranja.

3. Obilježja suvremenog hrvatskog gospodarstva

Ključnu ulogu u razvoju suvremenog gospodarstva imaju resursi kao npr: prirodni uvjeti, rad, kapital, znanje. Od 1991. pa do danas Hrvatska je provela niz mjera za poticanje gospodarskog razvoja počevši od promjena: monetarne politike, fiskalne politike, politike plaća, pretvorbe, privatizacije i restrukturiranja, politike zapošljavanja, socijalne politike, sanacije banaka i uključivanja europskih integracija

Hrvatska je zemlja malog otvorenog gospodarstva, usmjerena na izvoz, vidljive su regionalne različitosti u proizvodnji (raznovrsnost roba i djelatnosti). Gospodarska sjedišta su policentrično razmještena u prostoru što je prednost naše zemlje.

Povoljnog je geografsko-prometnog položaja što omogućuje gospodarski razvoj.

Problemi naše države očituju se kroz: oblik same države koji otežava dobru prometnu povezanost unutrašnjosti regija, nesrazmjer u stupnju razvijenosti regija, razaranja uzrokovana Domovinskim ratom, visoku stopu nezaposlenosti, visoku koncentraciju radne snage u djelatnostima prerađivačke industrije te znatnom smanjenju broja zaposlenih u svim djelatnostima unazad nekoliko proteklih godina.

Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske Unije početkom srpnja 2013. godine, stanje u hrvatskom gospodarstvu nije se, iz više razloga, bitno promijenilo. Pozitivni učinci u tom kontekstu očekuju se u sljedećem dugoročnom razdoblju, ali uz znatno veću aktivnost nacionalne ekonomske politike nego dosad, zapravo uz promjenu te politike. Model rasta i razvoja domaće ekonomije nije se mijenjao gotovo dva desetljeća. Nisu se riješavali duboki strukturni problemi bez obzira na to što se i situacija na globalnoj sceni recentnom ekonomskom krizom dugoročno mijenja, pa izostaje ozbiljniji rast i razvoj.

Narušena stabilnost poslovnog okruženja, dodatno izazvana čestim promjenama poreznog sustava, zakočila je rast konkurentnosti gospodarstva, rast investicija, proizvodnje i zaposlenosti. Tako se začarani krug niske agregatne potražnje i ponude nastavlja sugerirajući produblјivanje recesijskih kretanja.

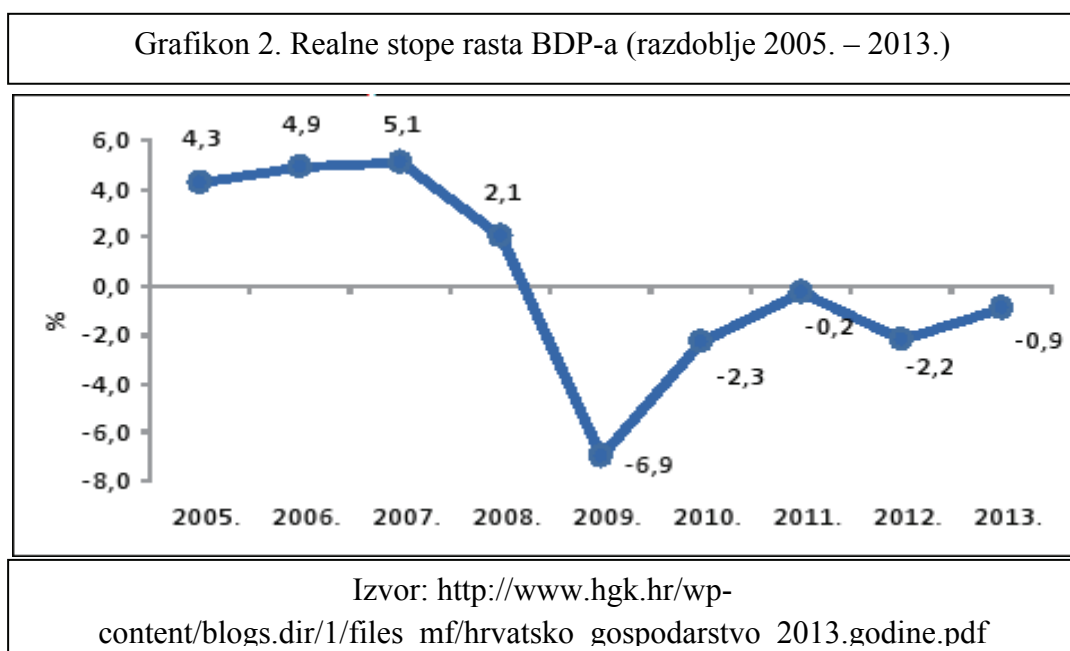
3.1. Hrvatsko gospodarstvo u 2013. godini

Hrvatsko gospodarstvo je u 2013. godini, unatoč nešto povoljnijoj konjunkturi na međunarodnom tržištu, ostalo u dubokoj recesiji. Iako je dinamika pada bruto domaćeg proizvoda bila znatno usporenija u odnosu na prethodnu godinu, ipak nije bilo ozbiljnije naznake oporavka gospodarstva – ni u jednom kvartalu tijekom godine nije bilo rasta. Ukupna gospodarska aktivnost tako je, nakon pet recesijskih godina, realno manja za 12%, pa je time, čak i u okolnostima sporog oporavka europskog gospodarstva, nastavljena stagnacija. Štoviše, Hrvatska je uz Grčku jedina članica Europske Unije u kojoj recesija traje pet godina u kontinuitetu.

Nastavak pada ukupne potražnje utjecao je na daljnje smanjivanje proizvodnje robe i usluga, pri čemu je pad nastavljen i u najvažnijim djelatnostima realnog sektora, odnosno prerađivačkoj industriji i trgovini.

Bruto domaći proizvod je kao pokazatelj gospodarske aktivnosti smanjen za 0,9% što je ipak značilo usporavanje pada u odnosu na prethodnu godinu (-2,2%).

Zbog različitih udjela u strukturi BDP-a, najveći su utjecaj na njegov ukupni pad ipak imale trgovina, prijevoz, veze i ugostiteljstvo (kao jedna skupina djelatnosti) te prerađivačka industrija. Također na pad BDP-a je utjecalo smanjivanje realne vrijednosti izvoza roba i usluga.

Na razini godišnjeg prosjeka, ostvaren je rast potrošačkih cijena od 1,5%, što je bilo najniže od 2009. godine. Početkom godine inflacija je u Hrvatskoj iznosila 4,6% da bi krajem godine pala na tek 0,5%.

U 2013. godini dolazi do neznatnog nominalnog rasta vrijednosti izvoza na godišnjoj razini od 0,3%, pri čemu je najveći rast zabilježen kod gotovih metalnih proizvoda, električne energije i računala, elektroničkih i optičkih proizvoda.

Tablica 1. Deset najznačajnijih izvoznih proizvoda u 2013. godini		
	HRK	Udio u izvozu, %
NAFTNI DERIVATI	6.872.746.077	10,1
LIJEKOVI	2.794.592.367	4,1
ELEKTRIČNI TRANSFORMATORI, STATIČKI PRETVARAČI	1.765.688.902	2,6
NAFTNI PLINOV I OSTALI PLINOVITI UGLJIKOVODICI	1.674.958.821	2,5
DRVO OBRADENO PO DUŽINI PILJENJEM ILI GLODANJEM	1.574.425.388	2,3
SJEDALA, UKLJUČUJUĆI LEŽAJEVE	1.333.341.727	2,0
DUŠIČNA GNOJIVA, MINERALNA ILI KEMIJSKA	1.219.692.532	1,8
ELEKTRIČNA ENERGIJA	1.099.734.833	1,6
IZOLIRANA ŽICA	948.891.950	1,4
CEMENT	889.125.090	1,3
Ukupno prikazano	20.173.197.687	29,67
UKUPNO RH	67.994.473.470	100,00

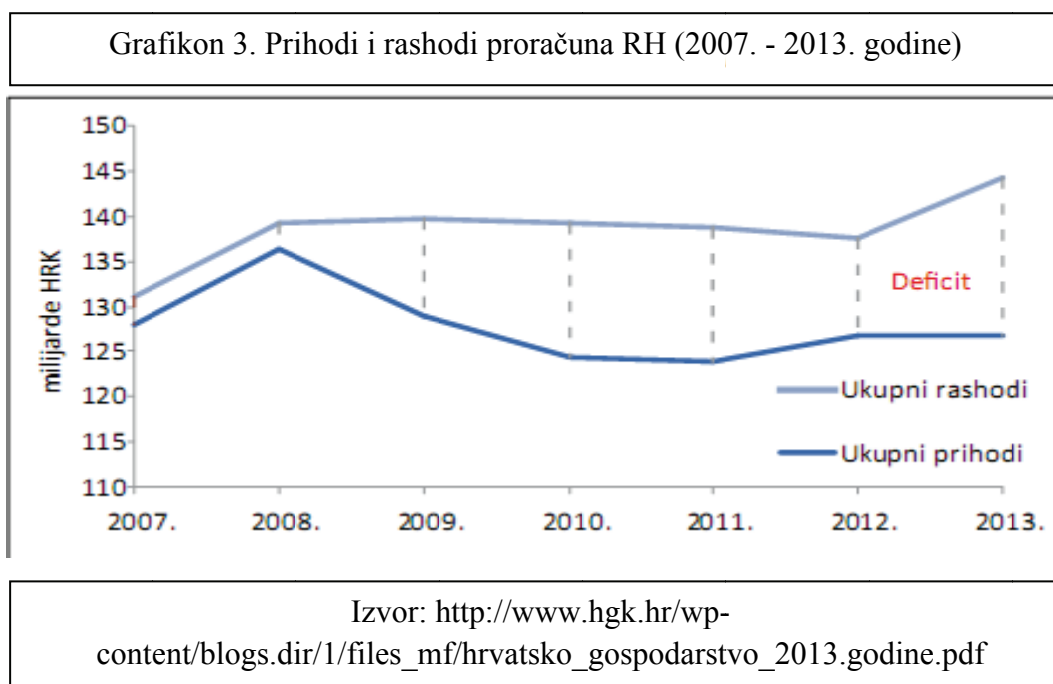
Izvor: http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/hrvatsko_gospodarstvo_2013.godine.pdf

U strukturi izvoza po zemljama najveći su udio i dalje imale Europska Unija i CEFTA u koje je plasirano 81% ukupne vrijednosti izvoza. U odnosu na 2012. godinu povećan je udio izvoza u članice EU (sa 58,3% na 61,8%), udio izvoza u CEFTA-e je smanjen (sa 21,0% na 19,6%), dok su kod svih ostalih zemalja zabilježene tek manje promjene.

Robni uvoz je povećan za 2,6%, pri čemu je najveći rast zabilježen kod računala i elektroničkih proizvoda te kod kože i srodnih proizvoda. Najveći pad je istodobno zabilježen kod uvoza ostalih prijevoznih sredstava. Struktura uvoza prema zemljama pokazuje da je u 2013. godini najviše povećan uvoz iz Slovenije, Kazahstana, Azerbajdžana te Kine. Udio uvoza iz članica EU je neznatno povećan (sa 72,6% na 73,9%), dok je uvoz iz članica CEFTA-e isto tako neznatno smanjen (sa 6,4% na 5,9%)

Krajem godine ukupan bruto inozemni dug iznosio je 45,6 milijardi eura što je 770,7 milijuna eura više nego na kraju 2012. godine. Zbog istodobno prisutnog nastavka pada BDP-a, udio duga u BDP-u dodatno je pogoršan na razinu od 105,7%, što Hrvatsku svrstava među visoko zadužene zemlje. Kontinuirani visoki prirast inozemnog duga opće države prisutan je od 2009. godine, ali se u posljednje dvije godine on znatno ubrzao jačajući ulogu države u formiranju ukupne razine inozemne zaduženosti. Prisutno je smanjivanje razine inozemnog duga kreditnih institucija (za 0,7 milijardi eura). Istodobno i ostali domaći sektori smanjuju razinu svoje zaduženosti pri čemu je u 2013. zabilježeno rekordno smanjenje u iznosu od 953,8 milijuna eura. Udjel inozemnog duga u izvozu roba i usluga iznosi 243,5%.

U 2013. ostvareni su ukupni prihodi u iznosu od 126,7 milijardi kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 144,3 milijarde kuna što je rezultiralo deficitom u iznosu od 17,6 milijardi kuna (5,4% BDP-a)

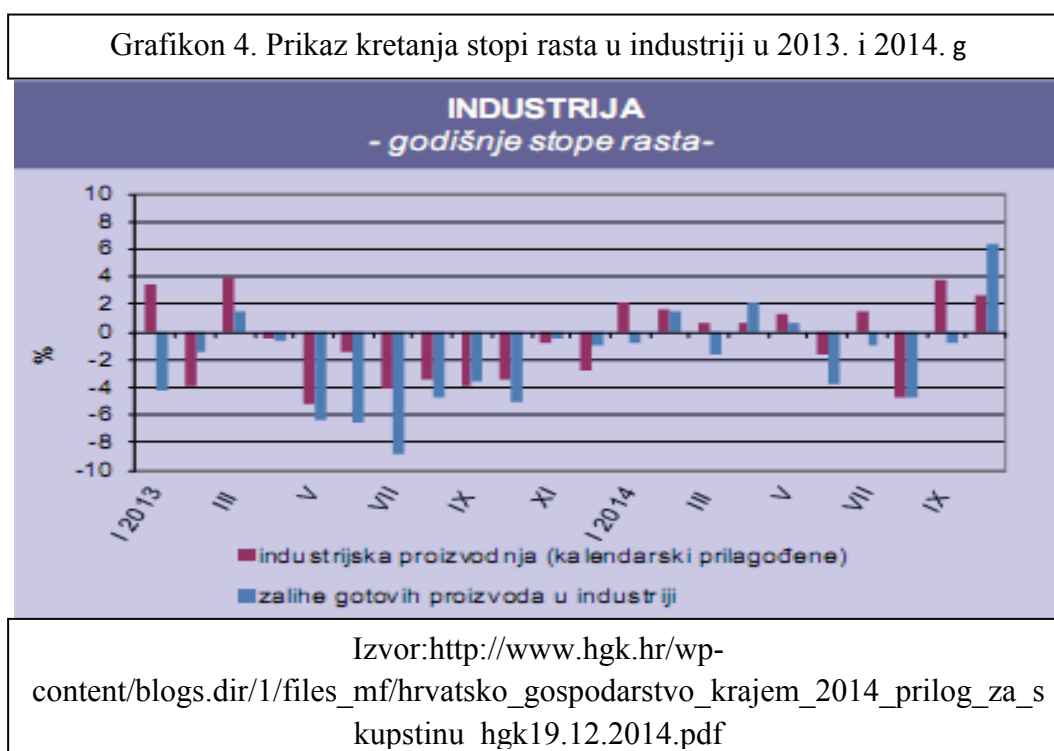

U razdoblju nakon 2008. dolazi do pada svih vrsta investicija pri čemu taj pad prema podacima iz strukture BDP-a ni u 2013. nije zaustavljen, točnije usporen je na samo 1,3%. Nakon višegodišnjeg opadanja, udio investiranja u infrastrukturu i stambenu izgradnju pao je na samo 13% ukupne potražnje, odnosno 18,6% BDP-a.

3.2. Hrvatsko gospodarstvo u 2014. godini

Ekonomska kriza i dalje trese Hrvatsku, točnije već šestu godinu zaredom hrvatsko gospodarstvo bilježi negativne trendove. Nastavljen je pad domaće potražnje, posebno osobne potrošnje i investicija, a pozitivni su trendovi zabilježeni samo kod izvoza roba i usluga. Tako je prvih 9 mjeseci realna vrijednost BDP-a smanjena za daljnjih 0,6%. Uz očekivani nastavak negativnih trendova do kraja godine, za koju bi pad BDP-a također trebao iznositi oko 0,6%, realna će vrijednost BDP-a biti oko 13% manja nego u pretkriznoj 2008.

U prvih deset mjeseci 2014. industrijska je proizvodnja bila 0,8% veća u odnosu na 2013. Međutim u odnosu na razdoblje 2008. manja je za oko 18%. Uz spomenuto povećanje proizvodnje i nastavak negativnog trenda broja zaposlenih u industriji, proizvodnost rada u toj grani ipak je veća za 2,3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

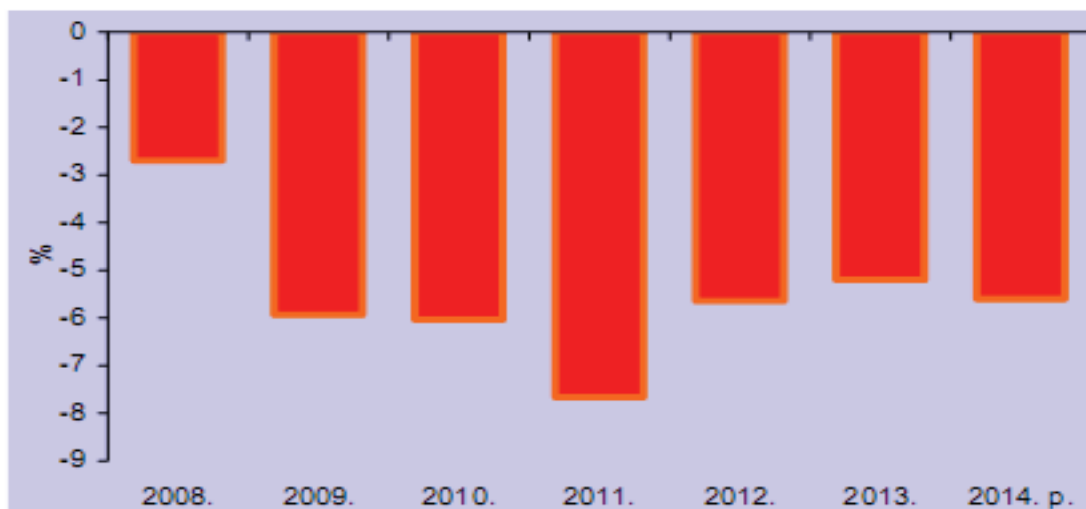
Vrijednost izvoza je zahvaljujući pristupanju Hrvatske EU, tijekom prvih devet mjeseci na godišnjoj razini povećana za 10,1%. To se povećanje dijelom odnosilo na povećani izvoz domaćih proizvoda, a dijelom na posredovanje u trgovini između EU-a i trećih zemalja.

Vrijednost uvoza je istodobno povećana za 5,3% pa je iznos robnog deficita u odnosu na isto razdoblje 2013. smanjen za 0,7%. U 2015. godini izvoz bi trebao rasti po manjoj stopi, djelomično i zbog globalnih trendova pada potražnje i cijena, pa bi deficit, uz relativno nisku stopu rasta uvoza, ponovno mogao biti nešto veći.

Posljednjih godina fiskalnu politiku karakteriziraju (pre)optimistična predviđanja gospodarskog rasta, a time i proračunskih prihoda te neodlučnost u provedbi snažnijih strukturnih reformi koje bi omogućile održivo smanjenje proračunskih rashoda.

Tako su u prvih deset mjeseci 2014., u odnosu na isto razdoblje prošle godine, ukupni prihodi državnog proračuna povećani za 7,0%, istodobno su ukupni rashodi porasli za 0,5%, dok je proračunski deficit iznosio 8,3 milijarde kuna.

Grafikon 5. Deficit proračuna RH (u % od BDP-a) u razdoblju od 2008. – 2014.

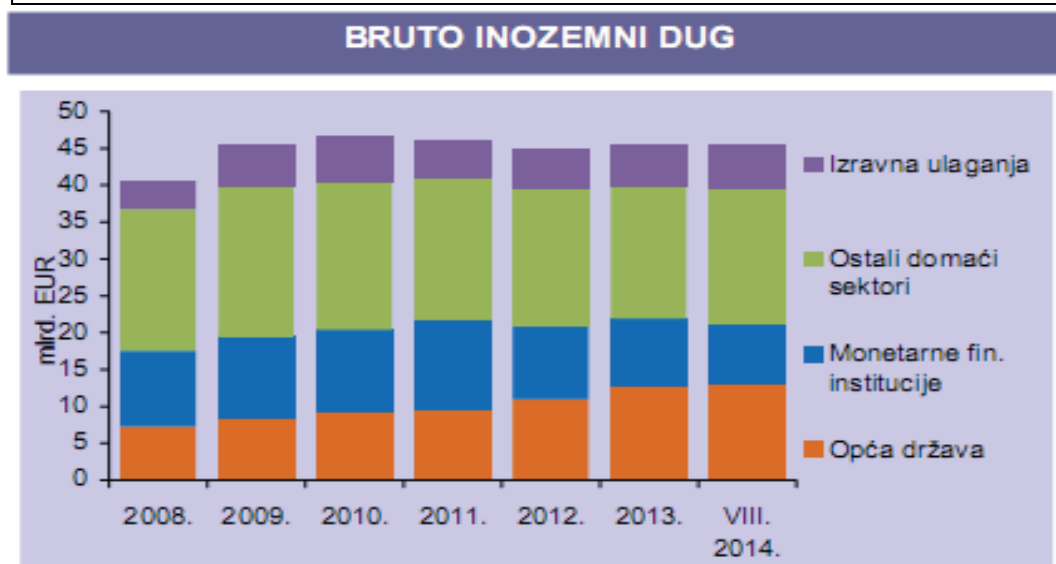

Izvor: http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/hrvatsko_gospodarstvo_krajem_2014_prilog_za_skupstinu_hgk19.12.2014.pdf

Hrvatska je visoko zadužena zemlja, a visina bruto inozemnog duga od 2009. nadmašuje visinu ostvarenog BDP-a. U 2014. inozemni dug gotovo stagnira s obzirom da je krajem kolovoza dosegao iznos od 45,8 milijardi eura, što je za 0,2% više nego u 2013. godini. U 2015. godini očekuje se nastavak laganog rasta ukupnog bruto inozemnog duga s obzirom na to da će država pri niskoj razini kamata na svjetskom financijskom tržištu znatan dio

financiranja proračunskog manjka obaviti na inozemnom tržištu, dok će se s druge strane pri izostanku snažnijeg gospodarskog rasta nastaviti tendencija smanjivanja inozemnog duga bankarskog sektora.

Grafikon 6. Prikaz kretanja bruto inozemnog duga RH od 2008. – 2014.

Izvor: http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/hrvatsko_gospodarstvo_krajem_2014_prilog_za_skupstinu_hgk19.12.2014.pdf

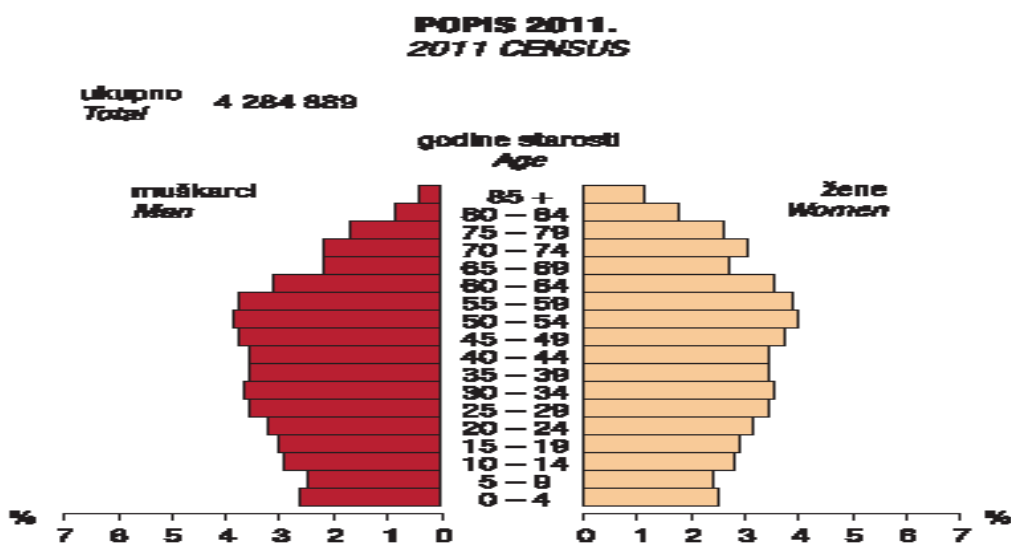
Pod pritiskom kontinuirano visokog proračunskog deficita javni dug kreće se po visokoj, dugoročno neodrživoj putanji rasta. Njegov udio u BDP-u je već 2012. godine prešao Maastrichtske kriterije i iznosio je 60%. Na kraju 2013. javni dug doseže razinu od 75,7% udjela u BDP-u, da bi u 2014. dosegao do astronomskih 82%. U osam mjeseci 2014. dug je povećan za 6,3 milijarde kuna, od čega se 6,0 milijardi kuna odnosi na prirast duga središnje države, 0,3 milijarde kuna na prirast duga lokalne države, dok su fondovi socijalne sigurnosti neznatno smanjili svoj dug.

4. Stanovništvo

Podaci o stanovništvu i kućanstvima prikupljaju se popisima svakih deset godina prema jedinstvenoj metodologiji na cijelom području države. Procjene broja stanovnika temelje se na popisnim rezultatima, podacima o prirodnom kretanju i migracijama stanovništva. U Hrvatskoj se popis stanovništva provodi još od davne 1857.g.

Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. u Hrvatskoj je živjelo 4 284 889 stanovnika od čega 2,218.554 žene i 2,066.335 muškaraca. Prosječna starost muškaraca je 40 godina, a žena 43 godine. Gustoća stanovništva na 1 km² iznosi 76.

Grafikon 7. Stanovništvo prema dobi i spolu u 2011.

Izvor : http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2014/sljh2014.pdf

Prema procjenama državnog zavoda za statistiku krajem 2014. u Hrvatskoj se broj stanovnika u odnosu na 2011. smanjio i iznosio 4 225 316. Prošle godine živorođeno je 39 556 ljudi, a umrlo je 50 839 što bi drugim riječima značilo negativan prirodni prirast u iznosu od 11 273 stanovnika.

4.1. Obrazovanje

Sustav obrazovanja u RH danas počinje s predškolskim ustanovama koje obuhvaćaju dječje vrtiće lokalne samouprave i privatne dječje vrtiće (fizičkih osoba, vjerskih zajednica i udruga) te ustanove u kojima se provode programi predškole i kraći programi kao što su knjižnice i različite udruge. Dječji vrtići zaduženi su za cjelodnevni ili kraći program odgoja i obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi djece od navršenih 6 mjeseci do polaska u školu.

Tablica 2. Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja u 2013. i 2014. godini

	Dječji vrtići i druge pravne osobe <i>Kindergartens and other legal entities</i>	Djeca <i>Children</i>			Djeca koja dnevno borave, sati <i>Children's daily stay, hours</i>			Zaposleni <i>Persons in employment</i>			
		ukupno <i>Total</i>	dječaci <i>Boys</i>	djevojčice <i>Girls</i>	manje od 5 <i>Up to 5</i>	od 5 do 8 <i>5 – 8</i>	8 i dulje <i>8 and longer</i>	ukupno <i>Total</i>	muškarci <i>Men</i>	žene <i>Women</i>	
Ukupno	1 562	131 037	68 251	62 786	17 177	18 619	95 241	17 873	772	17 101	<i>Total</i>
Državni	1 208	111 026	57 838	53 188	14 415	15 400	81 211	15 124	639	14 485	<i>State</i>
Privatni	299	16 652	8 725	7 927	2 555	2 514	11 583	2 296	120	2 176	<i>Private</i>

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2014/sljh2014.pdf

Djeca s navršenih 6 i pol godina kreću s obveznim primarnim obrazovanjem koje traje 8 godina. Za one starije od 15 godina koji nisu završili osnovnu školu postoji sustav osnovnog obrazovanja za odrasle.

Tablica 3. Redovite škole, razredni odjeli, učenici, nastavnici

	Škole <i>Schools</i>	Razredni odjeli <i>Class units</i>	Učenici <i>Pupils/Students</i>				Nastavnici <i>Teachers</i>			
			ukupno <i>Total</i>	učenici <i>Male</i>	učenice <i>Female</i>	I. razreda <i>First grade</i>	ukupno <i>Total</i>	muškarci <i>Men</i>	žene <i>Women</i>	s punim radnim vremenom <i>Full-time teachers</i>
Osnovne škole (NSKO 1 i 2) <i>Basic schools (ISCED 1 & 2)</i>										
2008./2009.	2 073	18 502	367 294	188 115	179 179	40 650	30 980	6 003	24 977	24 888
2009./2010.	2 071	18 445	358 574	184 013	174 561	39 429	31 255	5 972	25 283	24 872
2010./2011.	2 071	18 259	349 260	179 184	170 076	39 070	31 320	5 970	25 350	24 644
2011./2012.	2 072	18 097	339 383	174 253	165 130	40 587	31 405	5 923	25 482	24 503
2012./2013.	2 064	17 874	331 691	170 167	161 524	40 982	31 263	5 858	25 405	24 110

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2014/sljh2014.pdf

Nakon završene osnovne škole moguće je nastaviti školovanje u obveznim srednjim školama (sekundarno obrazovanje), koje se s obzirom na nastavni plan i program dijele na gimnazije te strukovne (tehničke, industrijske, obrtničke) i umjetničke (glazbene, plesne, likovne) škole. Gimnazije imaju općeobrazovni nastavni program, traju 4 godine i završavaju obveznim završnim ispitom – državnom maturom. Školovanje u strukovnim i umjetničkim školama može trajati od 1 do 5 godina, te najčešće završava izradom i obranom završnog rada. Od 2010. uspjeh na državnoj maturi temelj je upisa na visokoškolske ustanove. Osim srednjih škola postoje i programi osposobljavanja za rad u struci te škole za obrazovanje odraslih. Pohađanje osnovnih i srednjih državnih škola besplatno je.

Tablica 4. Škole, odjeli, učenici i nastavnici u školskoj godini 2012. / 2013. (srednje škole)

Škole <i>Schools</i>	Razredni odjeli <i>Class units</i>	Učenici <i>Pupils/Students</i>				Nastavnici <i>Teachers</i>				
		ukupno <i>Total</i>	učenici <i>Male</i>	učenice <i>Female</i>	I. razreda <i>First grade</i>	ukupno <i>Total</i>	muškarci <i>Men</i>	žene <i>Women</i>	s punim radnim vremenom <i>Full-time teachers</i>	
Gimnazije <i>Grammar schools</i>	181	2 067	54 146	20 813	33 333	13 555	5 699	1 502	4 197	3 006
Tehničke i srodne škole <i>Technical and related schools</i>	259	3 336	82 808	42 677	40 131	21 245	10 507	3 572	6 935	5 085
Industrijske i obrtničke škole <i>Industrial and crafts schools</i>	195	1 798	38 969	25 463	13 506	14 219	6 728	2 699	4 029	2 660
Umjetničke škole <i>Art schools</i>	52	128	5 461	1 646	3 815	1 687	1 768	590	1 178	1 287

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2014/sljh2014.pdf

Visoko obrazovanje provodi se na visokim učilištima kroz sveučilišne i stručne studije. Visoka učilišta dijele se na veleučilišta, visoke škole, fakultete i umjetničke akademije. Svi studijski programi usklađeni su do 2005. sa zahtjevima Bolonjskog procesa radi stvaranja Europskog sustava visokog obrazovanja. Ukupno danas djeluje 90 javnih visokih učilišta i 32 privatna visoka učilišta. Najveći broj studenata, njih 67,5%, studira sveučilišni studij na fakultetima.

U akademskoj godini 2011/12. na visokim je učilištima studiralo 152 857 studenata, a diplomiralo je njih 36 448. U 13 studentskih domova bilo je smješteno 9915 studenata.

4.2. Nezaposlenost

U Republici Hrvatskoj jedan od gorućih problema je nezaposlenost. Nezaposlena osoba je osoba u dobi između 15 i 65 godina života koja: je sposobna ili djelomično sposobna za rad, nije u radnom odnosu, aktivno traži posao i raspoloživa je za rad. Nezaposlenost se može razvrstati prema različitim gledištima. Tradicionalna podjela tipova nezaposlenosti prema njihovim uzrocima najčešće razlikuje: normalnu, strukturalnu i cikličku nezaposlenost.

Uz inflaciju, nezaposlenost je jedan od najtežih ekonomskih problema jer znači izostanak proizvodnje i prihoda, izaziva visoke fiskalne troškove, pridonosi značajnoj "razgradnji" ljudskog kapitala, povećava nejednakost (neravnopravnost) u društvu, a izaziva i značajna psihološka opterećenja ostavljajući doživljaj beskorisnosti i bezizglednosti.

Tablica 5. Ukupan broj zaposlenih i nezaposlenih u RH (2005. – 2014.)

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	I-IV. 2014.
Ukupan broj zaposlenih (u tjs.)	1 420	1 468	1 517	1 555	1 449	1 432	1 411	1 395	1 364	1 314,5
Od toga žene (u tjs.)	641	661	684	701	679	657	651	646	626	613,5
Postotak zaposlenih žena (%)	45	45	45	45	45	46	46	46	46	46,7
Broj zaposlenih u pravnim osobama (u tjs.)	1 113	1 160	1 212	1 252	1 211	1 168	1 160	1 153	1 132	1 100
Broj pravnih osoba (u tjs.)	227	239	252	264	263	275	284	295	299	-
Zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama (u tjs.)	258	263	264	265	252	232	221	213	206,7	190,8
Individualni poljoprivrednici (u tjs.)	49	45	41	38	35	32	31	29	25	23,3
Broj nezaposlenih osoba	308 738	291 616	264 448	236 741	263 174	302 425	305 333	324 324	345 112	373 494
Stopa registrirane nezaposlenosti (%)	17,9	16,6	14,8	13,2	14,9	17,4	18,7	18,9	20,2	22,1
Stopa anketne nezaposlenosti (%)	12,7	11,2	9,5	8,4	9,1	11,8	13,5	15,8	17,1	20,6

Izvor: [http://www.poslovni-info.eu/sadrzaj/gospodarstvo-rh/zaposlenost-i-nezaposlenost-u-hrvatskoj-i-eu-\(1\)/](http://www.poslovni-info.eu/sadrzaj/gospodarstvo-rh/zaposlenost-i-nezaposlenost-u-hrvatskoj-i-eu-(1)/)

U siječnju 2015. broj nezaposlenih bio je za 13 posto manji nego u siječnju 2014. Stopa registrirane nezaposlenosti u siječnju iznosila je 20,3% što je 2 postotna poena manje nego u 2014. (22,3%), te 1,4 postotna poena manje nego u 2013. (21,7%).

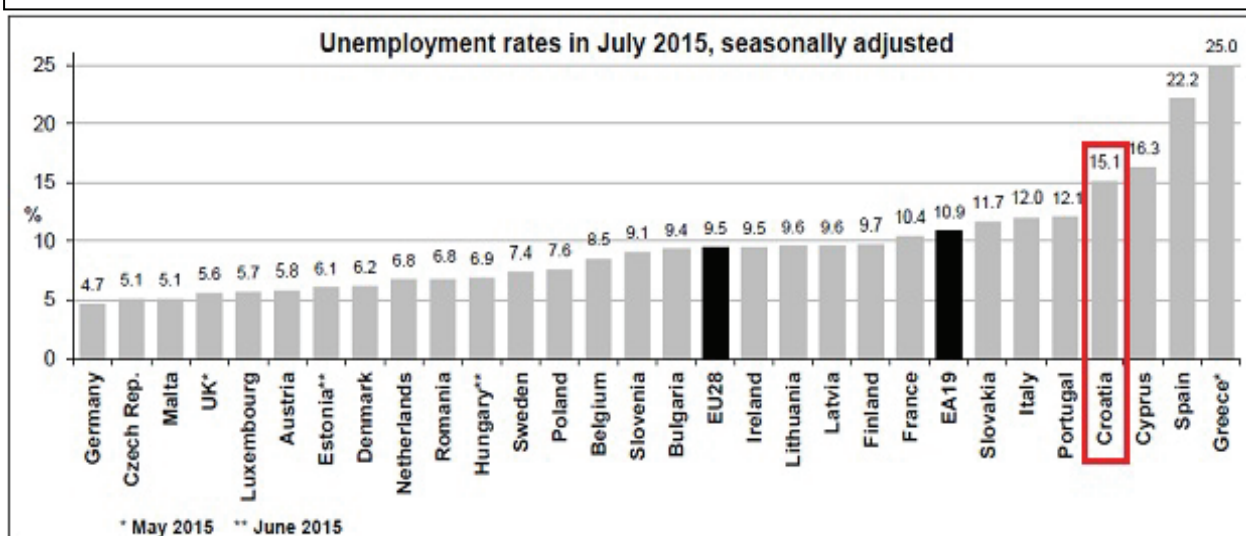
U travnju ove godine, drugi mjesec zaredom, u Hrvatskoj je zabilježen porast ukupnog broja zaposlenih osoba na mjesečnoj razini i to za 1,2 posto u odnosu na ožujak. Stopa registrirane nezaposlenosti se smanjuje, u travnju 2015. iznosila je 18,4 % što je 2,6 postotna poena manje nego u travnju lani.

U svibnju ove godine, treći mjesec zaredom, zabilježen je porast ukupnog broja zaposlenih osoba na mjesečnoj razini i to za 1,5% u odnosu na travanj. Prema podacima DZS-a, u Hrvatskoj je krajem svibnja bilo 1.336.678 zaposlenih osoba, što je za 19.852 osobe, odnosno 1,5% više u odnosu na travanj.

Krajem lipnja 2015. bilo je 260 tisuća nezaposlenih. U odnosu na lipanj prošle godine, broj nezaposlenih manji je za 14,7%, odnosno 45 tisuća je manje nezaposlenih.

Stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj je u srpnju iznosila 15,1 posto, te se po postotku nezaposlenih nalazi odmah iza Grčke, Španjolske i Cipra. Posebno zabrinjava visoka nezaposlenost mladih, te je i u ovoj kategoriji Hrvatska pri vrhu sa stopom od čak 43,1 posto. U Europskoj uniji stopa nezaposlenosti osoba do 25 godina iznosi 21,9 posto, a najveća je u Grčkoj (51,8 posto) i Španjolskoj (48,6 posto).

Grafikon 8. Stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj u srpnju 2015. godine

Izvor: <http://www.index.hr/vijesti/clanak/porazni-podaci-eurostata-nezaposlenost-mladih-u-hrvatskoj-431-posto/839413.aspx>

5. Socijalna struktura prema prihodima

Temelj razvoja neke zemlje je njen srednji sloj. U taj sloj se svrstavaju sitni poduzetnici, obrtnici, liječnici, profesori, znanstvenici, učitelji, osobe višeg obrazovanja, ali i administrativci, radnici u trgovačkim centrima. Srednja klasa je generator potrošnje, u njenom okrilju se vrlo često rađaju nove ideje i pokreću novi poslovi.

U razvijenim zemljama srednji sloj čini čak 60% stanovništva. U Hrvatskoj negativni procesi koji traju godinama doveli su do toga da srednji sloj postupno nestaje. S jedne strane, imamo sloj ljudi koji su do bogatstva došli na različite načine, te većinu ostalog stanovništva koje se po svojim prihodima svrstava u niži sloj. Statistike kažu da najveći broj građana Hrvatske ima primanja koja su jedva dovoljna za pokrivanje osnovnih životnih troškova. Međutim, nije zanemariv ni broj onih koji nemaju ni za to.

Primanja do 5.000 kuna neto mjesečno uzimaju se kao granica koja dijeli niži od srednjeg sloja. Na prvi pogled, situacija nije tako loša, budući da je prosječna neto plaća u Hrvatskoj za lipanj 2015. iznosila 5 810 kuna. Međutim, kada se ta brojka raščlani i kada se uzme u obzir da su u taj prosjek uračunati oni koji imaju nekoliko desetaka i više puta veća primanja od najvećeg broja hrvatskih građana, tada je slika nešto drugačija.

Tako je krajem 2013. u prerađivačkoj industriji radilo 201.950 radnika, čija je prosječna neto plaća iznosila 4.777 kuna. U građevinskom sektoru bilo je zaposleno 73.832 radnika s prosječnom plaćom od 4.442 kune, u poljoprivredi i šumarstvu 23.163 radnika s plaćom od 5.009 kuna, dok je 178.084 radnika u trgovini na veliko i malo imalo prosjek plaća od 4.763 kuna. Taj sumorni niz se i nastavlja. Na administrativnim poslovima radilo je 36.057 radnika s prosječnom plaćom od svega 3.801 kunom, a u djelatnostima pružanja usluga i pripremanja hrane 50.707 radnika sa 4.797 kuna mjesečnih primanja. Ukupno je, dakle, 563.793 radnika primalo plaću manju od granice koja niži sloj dijeli od srednjeg sloja. Ako znamo da je krajem 2013. bilo ukupno zaposleno 1.132.246 osoba, tada vidimo da praktički polovica zaposlenih radnika pripada nižem sloju.

Naravno, priči tu nije kraj. U Hrvatskoj sada od mirovine živi, ili pokušava živjeti, 1.203.567 umirovljenika. Njihova prosječna mirovina iznosi 2.162 kune. Dakle, najveći broj naših umirovljenika pripada ne samo nižem sloju, nego se nalazi na samom njegovom

dnu. Iznimku čini manji broj umirovljenika s povlaštenim mirovinama (koji, usput budi rečeno, uzimaju čak 25 posto mirovinskog fonda).

Umirovljenici imaju barem kakva-takva stalna primanja. Najveći broj onih koji su prijavljeni na Zavodu za zapošljavanje, a njih je 2013. bilo 363.411, nemaju ni to. Kada tim brojkama dodamo okostotinjak tisuća radnika koji rade a ne primaju plaću, onda sumorna socijalna slika Hrvatske postaje potpuna. Izračun nam govori da 2.335.000 zaposlenih, umirovljenika, nezaposlenih i onih koji rade a ne primaju plaću - čini niži sloj. Nikakva ili minimalna primanja imaju djeca, učenici i studenti. Ostaje onih 700.000 zaposlenih koji primaju plaću više od pet tisuća kuna. To je naša viša i srednja klasa. Prema procjenama, naša viša klasa, koju čine oni koji su se obogatili u procesu privatizacije i tranzicije, te političari i menadžeri, broji ukupno - sa članovima njihovih obitelji - oko 200.000 ljudi. Gruba nam računica, dakle, govori da hrvatski srednji sloj građana čini oko 500.000 ljudi, ili jedva 12% ukupnoga stanovništva. Daleko je to od 60-postotnoga srednjeg sloja u razvijenom društvu.

Lutanja na gospodarskom planu, uz pljačku i korupciju, doveli su do devastacije hrvatskog gospodarstva i osiromašenja najvećeg broja hrvatskih građana. Srednji sloj je glavni generator potrošnje, bez kojeg nema ni oporavka hrvatskoga gospodarstva.

U svojim istraživanjima hrvatski sociolog Zoran Malenica je razlikovao četiri sloja koja čine srednju klasu u našem društvu:

- 1) Sitni poduzetnici i obrtnici - njih čine oni ljudi koji su pokretači i vlasnici malih industrijskih pogona, servisa ili obrta te zapošljavaju do dvadesetak radnika; oni imaju različitu razinu obrazovanja i stručnosti, ali ostvaruju znatne prihode
- 2) Viši profesionalci - njih čine ljudi s visokoškolskim obrazovanjem i dodatnim specijalizacijama (liječnici, znanstvenici, suci, odvjetnici, sveučilišni profesori...). Njihova prosječna mjesečna primanja kreću se između 7.000 i 20.000 kuna.
- 3) Niži profesionalci - njih čine ljudi s višim i visokim obrazovanjem (nastavnici, medicinske sestre, odgojiteljice u dječjim vrtićima, socijalni radnici...). Njihova prosječna mjesečna primanja kreću se između 4.000 i 9.000 kuna
- 4) Niža srednja klasa - nju čine službenici i administratori u tijelima državne i lokalne uprave, kao i u drugim institucijama u društvu (kompanije, bolnice, škole, fakulteti...) te blagajnici i drugi prodavači u trgovačkom sektoru. Njihova prosječna mjesečna primanja kreću se između 2.000 i 5.000 kuna.

6. Siromaštvo i socijalna isključenost

Siromaštvo je termin koji se najčešće koristi za nedostatak osnovnih uvjeta za život. Biti siromašan znači ne imati dovoljno novaca (ili nekih drugih sredstava) za priuštiti si osnovne ljudske potrebe kao što su: hrana, piće, dom itd. Mnogo ljudi u raznim državama diljem svijeta živi u siromaštvu, osobito u nerazvijenim područjima Afrike, Latinske Amerike i Azije. Prema definiciji OUN-a, siromašnima se smatraju osobe koje su odreknete načina života, komfora i dostojanstva, koji se smatraju normalnim u društvu u kojem žive. Siromaštvo se mjeri stalno promjenjivim normama određenog društva i njegovih užih sredina. Po tim kriterijima, siromaštvo se dijeli na bijedu ili apsolutno siromaštvo, relativno siromaštvo, pauperizam i novo siromaštvo.

Siromaštvo je u Hrvatskoj danas jedan od najznačajnijih ako ne i najvažnijih društvenih problema. Rezultati Državnog zavoda za statistiku o stopi rizika od siromaštva u 2013. pokazuju da se broj siromašnih u Hrvatskoj smanjuje, no to je samo prividna slika jer se njihov broj kontinuirano povećava iz dana u dan. Prema tim podacima, stopa rizika od siromaštva, koja je glavni pokazatelj siromaštva, u 2013. godini iznosila je 19,5 posto što je za jedan postotak manje nego u 2012. godini. Stopa rizika od siromaštva ne pokazuje zapravo koliko je osoba stvarno siromašna, već koliko osoba ima dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Naime, dok je prag rizika od siromaštva u 2012. godini za jednočlano kućanstvo iznosio 24.000 kuna, taj prag za 2013. godinu pomaknut je na 22.916 kuna. Za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece u 2012. godini prag siromaštva bio je 50.400 kuna prihoda u cijeloj godini, a za 2013. godinu on je smanjen na 48.124 kuna.

Da je situacija doista kritična, pokazuju brojke da više od 30 posto stanovnika kasni s plaćanjem računa za režije, 14 posto Hrvata ne može si priuštiti mesni obrok niti svaki drugi dan, a gotovo 10 posto osoba ne može si priuštiti grijanje tijekom zime. Dok se oni s(p)retniji na zimu spremaju na skijanje, velika većina Hrvata, nešto više od 70 posto, ne može si platiti niti tjedan dana godišnjeg odmora, a više od 36 posto osoba živi u kućanstvima koje jedva spajaju kraj s krajem.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Hrvatskoj su najsiromašnije osobe stare 65 godina i više, a žene su ugroženije od muškaraca. Budući da je zbog dugogodišnje

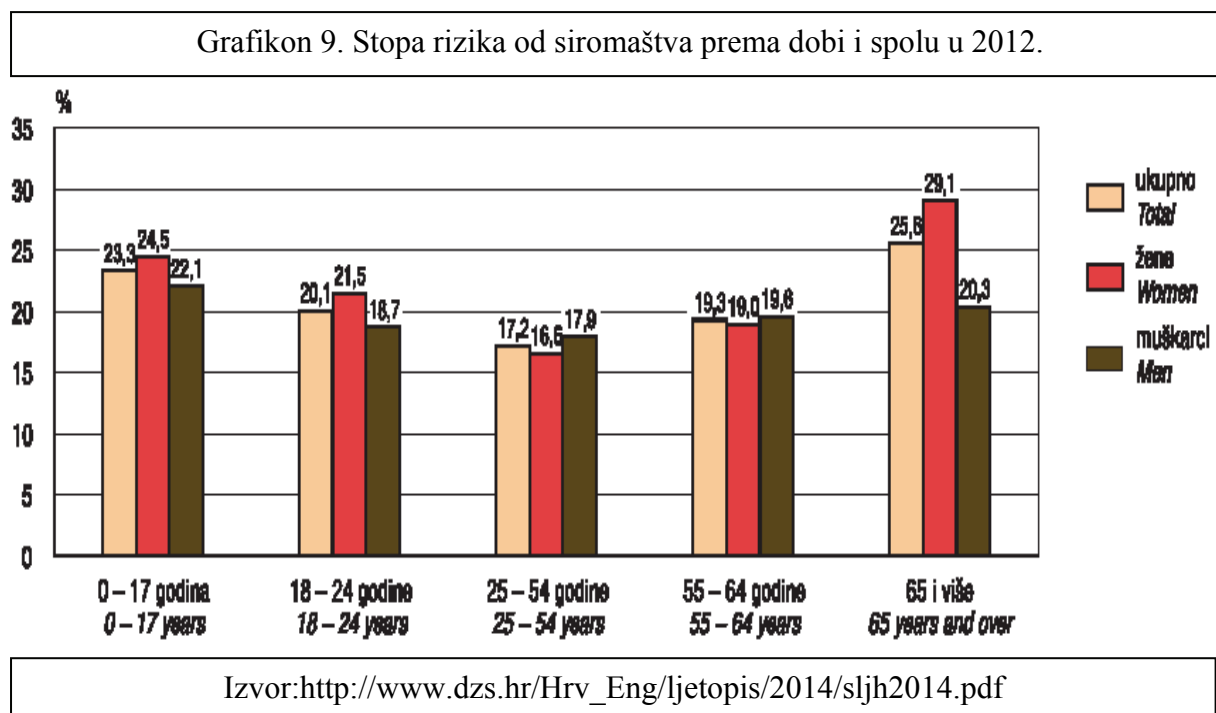
gospodarske krize broj zaposlenih u stalnom padu pa omjer radnika i umirovljenih postaje sve nepovoljniji.

Najnoviji podaci iz 2014. nisu nimalo ohrabrujući. Naprotiv, vrlo su dramatični i ne ulijevaju nadu u bolje sutra. Prema tim podacima Hrvatska je rekorder među članicama Europske unije, odnosno ima najvišu stopu rizika od siromaštva. Konkretno to znači da se u razdoblju od 2008. do 2012. godine stopa rizika od siromaštva u RH povećala za čak 18,5 posto! To je drastični pomak nagore s obzirom na razinu u EU, gdje se ta stopa u istom razdoblju povećala za samo 3 posto. Također podaci upozoravaju kako je sve veća razlika u visini plaća u RH jedan od glavnih uzroka nejednakosti i socijalne nepravde, a time i sve više siromašnih građana. Kad se ovim podatcima doda dužnički problem, odnosno 316.964 građana s blokiranim računima, posve je jasno u kakvim je problemima hrvatska populacija.

Naime Vlada je donijela planove za borbu protiv siromaštva, no siromašnih je iz dana u dan sve više. Na sjednici vlade 27. ožujka 2014. predstavljen i usvojen Prijedlog strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2014. do 2020. godine. Navedena su i tri glavna prioriteta Strategije - borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenje nejednakosti u društvu, sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih i smanjenje broja siromašnih i socijalno isključenih osoba, te uspostava koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Osim toga, iz Strategije se može iščitati da su "među četiri velike skupine u najvećem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti: djeca i mladi, starije osobe i umirovljenici, nezaposlene osobe te osobe s invaliditetom. Ako k tome dodamo i žene, pripadnike nacionalne ili neke druge manjine, povećava se i vjerojatnost višestruke diskriminacije".

„Mač“ siromaštva visi nad glavom svakog petog Hrvata. U travnju 2009. godine socijalnu su pomoć primale 93.754 osobe, a u travnju 2014. godine njih gotovo 118.000. Tako gotovo tri posto stanovništva Hrvatske ne zarađuje mjesečno ni kune i ne posjeduje ništa osim eventualno doma u kojem žive. Taj postotak je godinama bio oko dva posto. Za socijalnu pomoć, kako kolokvijalno nazivamo pomoć za uzdržavanje i zajamčenu minimalnu naknadu, primatelj ne smije imati nikakvu zaradu ili ušteđevinu, ne smije imati auto ni ikakvu nekretninu, osim doma u kojem stanuje. Pomoć za samca i samohranog roditelja iznosi 800 kuna mjesečno, za odraslog člana obitelji 480, a za dijete 320 kuna. Ukupni iznos ne smije biti veći od 3000 kuna. Od 118.000 primatelja socijalne pomoći,

čak 35 posto čine djeca ili mladi na redovnom školovanju. Od preostalog broja odraslih osoba, 72 posto čine radno sposobne osobe, koje su prijavljene na burzu.

Pojmovi siromaštva i socijalne isključenosti međusobno su ovisni i povezani, iako nužno ne uvjetuju jedno drugo. Iako se ne poistovjećuju, siromaštvo se najčešće smatra uzrokom i oblikom socijalne isključenosti. Pojam socijalne isključenosti predstavlja šire značenje koje valja razumjeti kao razmjerno trajnu, višestruko uvjetovanu i višedimenzionalnu depriviranost pojedinca.

Europska komisija definirala je socijalnu isključenost kao proces koji gura pojedince na margine društva i sprječava ih da u potpunosti sudjeluju u društvu zbog osobnog siromaštva, nedostatka osnovnih kompetencija, šansi za cjeloživotno učenje ili zbog diskriminacije. Na nju utječe niz različitih faktora kao što su: regionalna nejednakost, nezaposlenost, slabe stručne ili socijalne vještine, nizak dohodak, loši stambeni uvjeti, pripadnost manjinskoj skupini itd.

U Hrvatskoj je tako svaki treći stanovnik ujedno i socijalno isključen. To nam pokazuje i postotak osoba u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti koji je za 2012. iznosio 32,3%.

S obzirom na preklapanje parametara, moguće je istaknuti četiri skupine stanovništva u najvećem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, a to su: djeca i mladi, starije osobe i umirovljenici, nezaposlene osobe i osobe s invaliditetom.

Osim navedenih skupina treba reći da je tu još onih koji su ugroženi socijalnom isključenošću, a među njima su prvenstveno djeca s teškoćama u razvoju koji slove za najugroženiju skupinu. Gospodarska kriza je nažalost negativno pogodila djecu pa je u razmaku od dvije godine broj siromašne, a ujedno i socijalno isključene djece porastao za oko 4000 ili 10% u odnosu na ranija razdoblja. Posebnu kategoriju građana koji su u riziku od socijalne isključenosti čini dio hrvatskih branitelja i dio stradalnika ratnih zbivanja i članovi njihovih obitelji koji se susreću s problemima poput invalidnosti, nezaposlenosti, bolesti, neriješenog stambenog pitanja itd.

Tu su još: Izbjeglice i povratnici (mahom starije stanovništvo koje češće boravi na ruralnom području), Romi (jedna od najranjivijih skupina, ostvaruju slabiji prosječan stupanj obrazovanja, većina ih je nezaposlena), migranti (u 2013. godini zabilježeno je 1089 tražitelja azila), beskućnici (u 2013. je djelovalo 12 prihvatilišta i prenoćišta za beskućnike, smještajnog kapaciteta za oko 400 korisnika) te osobe izložene obiteljskom nasilju i neke kategorije ovisnika.

Socijalna isključenost obuhvaća i 4 mjerljive dimenzije koje se mogu objasniti kroz indikatore, a one su prikazane u sljedećoj tablici:

Tablica 6. Dimenzije i indikatori socijalne isključenosti		
	Dimenzije	Indikatori
Distribucijske (materijalne)	-tržište rada -životne potrepštine -dohodak -obrazovanje -stambeni uvjeti -zdravlje -rezidencijalno područje	-dugotrajna nezaposlenost -neadekvatan životni standard -ispod linije siromaštva -bez ikakvih kvalifikacija -manje od sobe po osobi -loše zdravstveno stanje -loši životni uvjeti u kvartu
Relacijske (participativne)	-socijalne veze -politička participacija -anomija -obiteljske mreže	- nema bliskih prijatelja - ograničene šanse za kontakt - pesimizam glede političkog utjecaja - odsutstvo interesa za politiku - osjećaj usamljenosti - prekompliciran život
Dugoročna perspektiva	-razvoj životnih uvjeta u određenom periodu	-stalno loši životni uvjeti u posljednjih nekoliko godina
Subjektivna perspektiva	-subjektivna percepcija isključenosti	-zadovoljstvo mogućnošću participacije u društvenom životu / osjećaj isključenosti iz društva

Izvor:
<http://www.socioloskaluca.ac.me/PDF8/Tomic%20V.,%20Siromastvo%20i%20socijalna%20iskljucenost%20-%20osnovne%20definicije%20i%20indikatori.pdf>

7. Potrošačka košarica

Potrošačka košarica predstavlja mjesečne troškove prosječnog (čtetveročlanog obiteljskog) domaćinstva za hranu i kućne potrepštine. Pokazatelj je prosječnih životnih troškova.

Krajem 2012. godine prosječno hrvatsko kućanstvo raspolagalo je mjesečnim prihodom od 6.300 kuna, a prema njihovoj subjektivnoj procjeni za zadovoljenje osnovnih troškova ili potreba trebalo im je u prosjeku 8.955 kuna, što je iznos kojim ne raspolaže čak 76% hrvatskih kućanstava.

Istraživanje pokazuje i da prosječna četveročlana obitelj u Hrvatskoj mjesečno u prosjeku ostvari 7.830 kuna prihoda, dok joj je za sve životne potrebe i troškove potrebno u prosjeku 11.130 kuna, dakle 3.300 kuna više od prihoda

U 2011. godini, iznos potrebnih prihoda jednog kućanstva iznosio je 8.824 kune, a 2012. godine 8.955 kuna, no prihodi su se smanjili za oko 5 posto, sa 6.610 na 6.300 kuna.

Iako 76% kućanstava ima niže prihode od potrebnih, u Hrvatskoj ima 7% kućanstava čiji članovi ostvaruju veće, odnosno 13% kućanstava koja imaju dovoljne prihode za podmirenje osnovnih životnih troškova i potreba.

Promatrano po regijama, najveći se prihodi ostvaruju u gradu Zagrebu, u iznosu od 7.043 kune, a najniži u Slavoniji, 5.280 kuna. Pritom je u Zagrebu i okolici te Dalmaciji najmanje kućanstava s nedostatnim prihodima (Zagreb i okolica 66,8%, Dalmacija 66,3%), a najviše u Istri, njih 87,6%.

U Zagrebu je i najviše kućanstava s većim prihodima od potrebnih, 13% . U Slavoniji ih je svega 1,4 %, a u Lici 2,4%.

Najveći udio troškova kućanstva, 33%, otpada na hranu i piće, a dodaju li se tome i troškovi stanovanja, proizlazi da 54% prihoda kućanstva troše na zadovoljenje osnovnih egzistencijalnih potreba, dok je taj udio u 2011. bio 48%.

Od ostalih troškova, najveći broj kućanstava izdvaja novac za usluge mobilne telefonije (92%), fiksnog telefona (85%), te prijevoz (83%).

Novac za odjeću i obuću izdvaja 77% kućanstava, medicinske usluge i kulturu oko 60%, rekreaciju i zabavu 46%, duhan i cigarete 45%, a obrazovanje svega 30% kućanstava.

Po podacima iz istraživanja, troškovi hrane i pića u 2012. su se godini u odnosu na godinu prije povećali za 9 posto, a stanovanja za 5 posto.

Najveći se pad u opsegu potrošnje uočava kod trajnih dobara – 32% kućanstava manje kupuje trajna dobra, a sve manji broj ih troši na proizvode koji ne spadaju u kategoriju osnovnih potreba – 21% kućanstava manje troše na kulturu, zabavu, rekreaciju, 12% je manje onih koji kupuju odjeću i obuću, dok je 21% manje kućanstava koja troše na medicinske usluge, a 25% ih manje izdvaja na obrazovanje.

Tablica 7. Prikaz cijena u gradovima prema različitim troškovnim kategorijama u ožujku 2012.

Rang prema cijenama	Grad	Prehrana	Higijena	Tržnica	Režije	Prijevoz	Kultura	Ukupni troškovi
1.	Varaždin	1833,73	317,15	306,00	292,52	1470,00	210,00	4429,4
2.	Zagreb	1725,89	286,66	293,00	335,20	810,00	300,00	3750,75
3.	Zadar	1916,59	353,72	384,00	256,04	510,00	300,00	3720,35
4.	Rijeka	1827,86	358,65	286,60	239,76	679,00	240,00	3631,87
5.	Dubrovnik	1823,33	365,32	445,00	291,08	480,00	240,00	3600,75
6.	Pula	1793,14	329,62	361,00	293,16	558,00	240,00	3574,92
7.	Split	1794,97	318,45	282,00	246,07	635,00	180,00	3456,49
8.	Osijek	1536,97	266,66	363,00	282,64	515,00	276,00	3240,27
9.	Vukovar	1625,33	295,52	382,00	264,84	607,00	-	3174,69
10.	Slavonski Brod	1685,52	304,92	246,00	257,55	600,00	-	3064,01

Izvor: <http://www.kupac.hr/vijesti/financije/potrosacka-kosarica-u-10-hrvatskih-gradova-u-ozujku.aspx>

8. Mjere aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj

Republika Hrvatska, kao i druge zemlje Europske unije, kroz svoje javne zavode za zapošljavanje ulaže u mjere aktivne politike zapošljavanja koje su namijenjene isključivo nezaposlenim osobama s otežanim pristupom tržištu rada kako bi im mogli pomoći da se što lakše i brže vrate u svijet rada.

Aktivnim mjerama zapošljavanja najčešće se podupire prelazak iz nezaposlenosti u svijet rada pomoću obrazovanja, stjecanja radnog iskustva na radnom mjestu, kroz javne radove, potpore za zapošljavanje određenih skupina nezaposlenih osoba ili kroz poticanje samozapošljavanja, a sve kako bi nezaposlena osoba povećala svoje šanse za zaposlenje.

Tijekom 2014. godine Vlada RH izdvojila je do sada najviše sredstava za mjere aktivne politike zapošljavanja u iznosu od 552.406.000kn nacionalnih sredstava te za istu namjenu povukla 185.616.000kn iz EU sredstava za 2014./2015. godinu. U 2014. godini mjere aktivne politike zapošljavanja koristilo je 5,5% osoba više nego u 2013. godini, u 2013. godini 29,1% više osoba nego u 2012. godini, a u 2012. godini 0,3% više osoba nego u 2011. godini.

Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja strogo se kontrolira i provodi, a sami korisnici mjera dužni su u propisanim rokovima dostavljati dokumentaciju kojom dokazuju izvršavanje ugovornih obaveza.

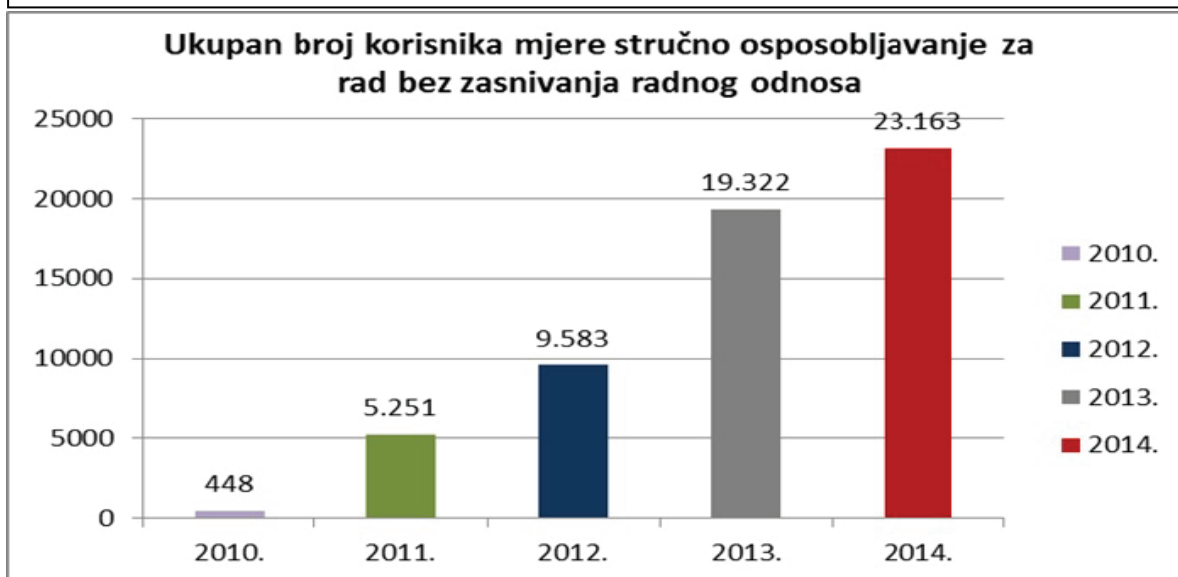
Mjere aktivne politike zapošljavanja krojene su prema ciljanim skupinama i čine sljedeće pakete mjera:

- a) „Mladi i kreativni“ – paket mjera usmjeren na podizanje kompetencija i pripremu mladih za zapošljavanje, a posebice stjecanje radnog iskustva i uključivanje mladih u poduzetništvo
- b) „I mi smo za novi posao i učenje“ - paket mjera za poticanje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba, posebno onih kojima prijeti dugotrajna nezaposlenost, a time i socijalna isključenost
- c) „Važno je iskustvo“ - paket mjera za poticanje zapošljavanja i ostanak u zaposlenosti osoba starijih od 50 godina, posebno onih kojima prijeti gubitak radnog mjesta i dugotrajna nezaposlenost

- d) „I posebnost je prednost“ – paket mjera za poticanje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba kao što su samohrani roditelji, hrvatski branitelji, liječeni ovisnici, žrtve nasilja i druge skupine kojima je otežan pristup tržištu rada
- e) „Uključeni“ - paket mjera za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom. Mjerama se daje financijska podrška bržem zapošljavanju osoba s invaliditetom
- f) „Mjera za žene“ – paket mjera za uključivanje žena na tržište rada kojim se želi omogućiti ženama koje su zbog obiteljskih razloga ili nemogućnosti zapošljavanja izgubile ili nikad nisu imale priliku upoznati radno okruženje i zahtjeve radnog mjesta.
- g) „Mjere za nezaposlene osobe romske nacionalne manjine“ – paket mjera za poticanje zapošljavanja osoba romske nacionalne manjine
- h) „Važno je očuvati radna mjesta“ - paket mjera za poslodavce u teškoćama usmjeren ne samo na zadržavanje radnih mjesta nego i fleksibilizaciji radnog vremena

Hrvatski zavod za zapošljavanje, kao provedbeno tijelo Ministarstva rada i mirovinskoga sustava provodi mjeru stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa i usprkos brojnim kritikama na koje je mjera naišla, nezaposlene osobe izuzetno dobro su prihvatile mogućnost stjecanja radnog iskustva što pokazuju i podaci o broju uključenih osoba.

Grafikon 10. Broj korisnika koji su bili uključeni u stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (2010. – 2014.)

Izvor: <https://vlada.gov.hr/mjere-aktivne-politike-zaposljavanja/211>

Vlada Republike Hrvatske zajedno sa Ministarstvom rada i mirovinskoga sustava i Hrvatskim zavodom za zapošljavanje konstantno ulažu napore da se mladim osobama koje su na stručnom osposobljavanju poveća iznos novčane pomoći i olakša stručno osposobljavanje. Tako je već 2012. godine uključeno plaćanje doprinosa za zdravstvo za sve polaznike stručnog osposobljavanja ne ovisno da li su imali već godinu dana radnog staža van zanimanja za koje su se školovali. Do tada su se plaćali samo doprinosi obaveznog mirovinskog osiguranja svim polaznicima dok je za osobe koje su imale radno iskustvo odnosno staž poslodavac imao obavezu plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje. Primjerice mjesečni trošak doprinosa mirovinskog osiguranja za osobe na SOR-u u 2012. iznosio je 543 kune, a doprinos za zdravstveno 366 kuna.

Tijekom 2013. godine omogućeno je plaćanje troškova prijevoza u visini stvarnih troškova prijevoza sredstvima javnog prijevoza, a u maksimalnom iznosu od 1.000,00 kuna

Vlada Republike Hrvatske u studenom 2014. godine donijela je odluku o povećanju iznosa s obzirom da su se stekli uvjeti za povećanje novčane pomoći za nezaposlenu osobu koju je Zavod uključio na stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, jer će se ista, osim iz sredstava državnog proračuna dijelom financirati i iz sredstava Europskog socijalnog fonda.

Tako od 1. siječnja 2015. godine visina novčane pomoći za nezaposlenu osobu uključenu na stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa iznosi neto 2.400,00 kuna mjesečno, a poslodavcu se isplaćuje trošak doprinosa za obvezna osiguranja prema najnižoj propisanoj osnovici.

Sve zainteresirane nezaposlene osobe bez obzira u koju dobnu skupinu pripadaju a prijavljene su u evidenciju Zavoda najmanje 30 dana i nemaju više od godinu dana radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale bez obzira na ukupno stečeni staž imaju mogućnost uključiti se u mjeru stručnog osposobljavanja sukladno definiranim ciljanim skupinama.

Stručno osposobljavanje je dobrovoljna mjera i nezaposlena osoba može odbiti osposobljavanje ili prekinuti već započeto osposobljavanje bez financijskih posljedica te bez gubitka statusa nezaposlene osobe na evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

9. Zaključak

U zaključku ovog završnog rada potrebno je istaknuti kako čovjek gospodari otkad postoji, a gospodarstvo se kao predmet izučavanja javlja tek u Staroj Grčkoj. Ono se dijeli na 3 osnovna sektora (primarni, sekundarni i tercijarni), a u novije vrijeme i na četvrti (neproizvodni) sektor. Hrvatska je tako zbog brojnih sukoba i ratova koji su se odvijali na njenom teritoriju u povijesti bila u nezavidnim gospodarskim prilikama. Čini se kako ni u današnje vrijeme unatoč naporima sadašnje vlasti kao i prethodnih Hrvatska nikako nije u stanju „isplivati“ iz teških gospodarskih prilika. Posljednih godina konstantno bilježimo: pad BDP-a, rast potrošačkih cijena, rast inozemnog duga, uvoz nam je u konstantnom porastu iako smo država koja ima potencijala za povećanje proizvodnje i proširenje tržišta, a također ulaganja stranih investitora sve više izostaju radi lošeg gospodarskog stanja u kojem se nalazimo. Broj stanovnika je iz godine u godinu manji, povećava se broj smrtnosti u odnosu na rodost, a posebno je deprimirajuća činjenica da najveći postotak stanovništva čini populacija iznad ili oko 40 godina. Također brine i činjenica da unatoč velikim ulaganjima u obrazovanje i dalje imamo pozamašan broj ljudi koji su neobrazovani ili posjeduju samo osnovnu školu. Nezaposlenost je i dalje gorući problem koji se kroz razne mjere zapošljavanja nastoji ublažiti. Prema statistikama svaki je peti stanovnik siromašan, a svaki treći socijalno isključen. Raslojavanje društva je sve više prisutno, a srednji sloj bi mogao u potpunosti nestati jer nam država djeluje na principu: „Bogati postaju bogatiji, a siromašni sve siromašniji“. Hoće li se stanje uskoro promijeniti ostaje za vidjeti, ali po svemu sudeći bit će to dosta težak zadatak.

10. Popis literature

Pošto je ovaj završni rad bio istraživačkoga tipa korištena je literatura temeljena većinom na podacima: Državnog zavoda za statistiku (DZS-a), Hrvatske gospodarske komore (HGK-a) i stranica Vlade Republike Hrvatske.

<http://limun.hr/main.aspx?id=10048&Page> - 15.08. 2015. 10:42

<https://hr.wikipedia.org/wiki/Gospodarstvo> - 15.08. 2015. 11:03

https://hr.wikipedia.org/wiki/Primarne_djelatnosti - 17.08. 2015. 15:20

https://hr.wikipedia.org/wiki/Sekundarne_djelatnosti - 17.08.2015. 15:34

https://hr.wikipedia.org/wiki/Uslu%C5%BEne_djelatnosti - 17.08. 2015. 15:46

<http://www.forum-opp.com/index.php?topic=14373.5;wap2> - 22.08. 2015. 16:02

<http://mjesec.ffzg.hr/nezaposlenost/images/4.6.gif> - 22.08. 2015. 16:33

[http://www.andragosko-](http://www.andragosko-uciliste.hr/Portals/0/Templates/NP16%20ili%204%20NP%204god%20ekonom.pdf)

[uciliste.hr/Portals/0/Templates/NP16%20ili%204%20NP%204god%20ekonom.pdf](http://www.andragosko-uciliste.hr/Portals/0/Templates/NP16%20ili%204%20NP%204god%20ekonom.pdf) - 24. 08. 2015. 13:12

http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/hrvatsko_gospodarstvo_2013.godine.pdf - 27. 08. 2015. 21:40

http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/hrvatsko_gospodarstvo_krajem_2014_prilog_za_skupstinu_hgk19.12.2014.pdf - 28.08. 2015. 9:50

http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2014/sljh2014.pdf - 30. 08. 2015. 12:28

<https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatska#Stanovni.C5.A1tvo> - 1.09. 2015. 9:55

<http://www.croatie.eu/article.php?id=35&lang=1> - 2.09. 2015. 11:43

<http://mjesec.ffzg.hr/nezaposlenost/2.1.html> - 4.09. 2015. 17:07

[http://www.poslovni-info.eu/sadrzaj/gospodarstvo-rh/zaposlenost-i-nezaposlenost-u-hrvatskoj-i-eu-\(1\)/](http://www.poslovni-info.eu/sadrzaj/gospodarstvo-rh/zaposlenost-i-nezaposlenost-u-hrvatskoj-i-eu-(1)/) - 5.09. 8:25

<http://www.hzz.hr/default.aspx?id=10021> - 7. 09. 2015. 18:24

<https://vlada.gov.hr/pokazatelj-gospodarskog-rasta-u-2014-godini/16475> - 7.09. 2015. 20:01

<http://www.index.hr/vijesti/clanak/porazni-podaci-eurostata-nezaposlenost-mladih-u-hrvatskoj-431-posto/839413.aspx> - 7. 09. 2015. 20:41

<http://varazdinske-vijesti.hr/tranzicija-se-nastavlja/destaje-srednji-sloj.html> - 7.09.2015. 22:13

<http://www.glas-slavonije.hr/171888/1/Hrvatska-200-ljudi-vise-klase-11-milijun-srednje-i-3-milijuna-nize> - 8.09. 2015 22:48

<https://hr.wikipedia.org/wiki/Siromaštvo> - 10.09. 2015. 19:25

<http://lupiga.com/vijesti/siromastvo-u-hrvatskoj-2014-broj-korisnika-puckih-kuhinja-raste-broj-siromasnih-pada> - 11.09. 2015. 14:19

<http://www.glas-slavonije.hr/242951/11/Prvi-u-EU-Hrvatska-ima-najvisu-stopu-rizika-od-siromastva> - 11.09. 2015. 15:18

http://www.mspm.hr/novosti/vijesti/strategija_borbe_protiv_siromastva_i_socijalne_iskljucenost_i_republike_hrvatske_2014_2020 - 11.09. 2015. 16:02

<http://www.socioloskaluca.ac.me/PDF8/Tomic%20V.,%20Siromastvo%20i%20socijalna%20iskljucenost%20-%20osnovne%20definicije%20i%20indikator.pdf> - 12.09. 2015. 10:47

<http://www.novilist.hr/Vijesti/Gospodarstvo/Prosjecna-hrvatska-obitelj-mjesecno-raspolaze-sa-6.300-kuna-a-za-osnovne-zivotne-potrebe-treba-9.000> - 15.09.2015. 15:11

<http://www.kupac.hr/vijesti/financije/potrosacka-kosarica-u-10-hrvatskih-gradova-u-ozujku.aspx> - 15.09.2015. 15:37

<https://vlada.gov.hr/mjere-aktivne-politike-zaposljavanja/211> - 15.9. 2015. 17:44

11. Sažetak

Hrvatska se posljednjih godina nalazi u teškoj ekonomskoj, ali i socijalnoj situaciji. Statistike pokazuju da se loša gospodarska slika kontinuirano ponavlja iz godine u godinu, a pomaci se teško uočavaju iako Vlada ulaže velike napore da popravi situaciju. S ekonomske strane vidljivo je kako nam je država u teškom financijskom kolapsu zbog dugogodišnje korupcije i pljačke. Sve smo više dužni, uvoz nam je veći od izvoza, suočeni smo sa padom broja domaćih firmi zbog nedostatka financija, strani investitori su s pravom zabrinuti za ulaganja kapitala u našu zemlju zbog situacije u kojoj se nalazimo, a deficit u proračunu nemilice raste. Porazne brojke bilježimo prvenstveno kod broja stanovnika koji iz godine u godinu opada, a prisutan je i trend negativnog prirodnog prirasta. U obrazovanje se ulaže mnogo, ali je još uvijek puno onih koji nisu obrazovani ili imaju samo osnovno obrazovanje. Srednji sloj se sve više gubi porastom broja siromašnih, a socijalna isključenost dolazi kao popratna posljedica lošeg stanja.

12. Summary

Croatia has been in a difficult economic and social situation in the last few years. Statistics shows us that bad economic situation has been repeating constantly year after year, and the shifts are hard to notice even though the Government invests a lot of efforts to repair the situation. From the economic side it's evident that Croatia suffers from a difficult financial collapse because of a long-standing corruption and robbery. We are more and more obliged, our import is larger than our export, we are also faced with a decline of domestic companies caused by a lack of finances. The foreign investors has been considered rightfully for the investments in our country because of the situation we found ourselves into, and the deficit in our budget has been mercilessly growing. We are recording devastating numbers when it comes to the number of population which is falling year after year, but there is also the presence of trend called negative natural increase. There are a lot of investments in education, but there are still a lot of those who are not educated or only possess basic education. The middle layer is disappearing more and more with the increasing of poor people, and the social exclusion comes as a side effect of the bad condition.

13. Popis tablica

Broj tablice	Naziv tablice	Broj stranice
1.	Deset najznačajnih izvoznih proizvoda u 2013.	11
2.	Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja u 2013. i 2014. godini	17
3.	Redovite škole, razredni odjeli, učenici, nastavnici	17
4.	Škole, odjeli, učenici i nastavnici u školskoj godini 2012. / 2013.(osnovne škole)	18
5.	Ukupan broj zaposlenih i nezaposlenih u RH (2005. – 2014)	19
6.	Dimenzije i indikatori socijalne isključenosti	27
7.	Prikaz cijena u gradovima prema različitim troškovnim kategorijama u ožujku 2012.	29

14. Popis grafikona

Broj grafikona	Naziv grafikona	Broj stranice
1.	Struktura nezaposlenih i zaposlenih prema djelatnostima (2000. i 2001. godina)	6
2.	Realne stope rasta BDP-a (razdoblje 2005. – 2013.)	10
3.	Prihodi i rashodi proračuna RH (2007. - 2013. godine)	12
4.	Prikaz kretanja stopi rasta u industriji u 2013. i 2014. g	13
5.	Deficit proračuna RH (u % od BDP-a) u razdoblju od 2008. – 2014.	14
6.	Prikaz kretanja bruto inozemnog duga RH od 2008. – 2014.	15
7.	Stanovništvo prema dobi i spolu u 2011.	16
8.	Stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj u srpnju 2015.	20
9.	Stopa rizika od siromaštva prema dobi i spolu u 2012.	25
10.	Broj korisnika koji su bili uključeni u stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (2010. – 2014.)	31

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište J.J. Strossmayera

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

SOCIOEKONOMSKI ASPEKTI GOSPODARSKOG RAZVOJA

THE SOCIOECONOMIC ASPECTS OF THE ECONOMIC DEVELOPMENT

Dino Tepšić

Sažetak: Hrvatska se posljednjih godina nalazi u teškoj ekonomskoj, ali i socijalnoj situaciji. Statistike pokazuju da se loša gospodarska slika kontinuirano ponavlja iz godine u godinu, a pomaci se teško uočavaju iako Vlada ulaže velike napore da popravi situaciju. S ekonomske strane vidljivo je kako nam je država u teškom financijskom kolapsu zbog dugogodišnje korupcije i pljačke. Sve smo više dužni, uvoz nam je veći od izvoza, suočeni smo sa padom broja domaćih firmi zbog nedostatka financija, strani investitori su s pravom zabrinuti za ulaganja kapitala u našu zemlju zbog situacije u kojoj se nalazimo, a deficit u proračunu nemilice raste. Porazne brojke bilježimo prvenstveno kod broja stanovnika koji iz godine u godinu opada, a prisutan je i trend negativnog prirodnog prirasta. U obrazovanje se ulaže mnogo, ali je još uvijek puno onih koji nisu obrazovani ili imaju samo osnovno obrazovanje. Srednji sloj se sve više gubi porastom broja siromašnih, a socijalna isključenost dolazi kao popratna posljedica lošeg stanja.

Ključne riječi: teška ekonomska i socijalna situacija, korupcija, stanovništvo, siromaštvo, nezaposlenost

Summary: Croatia has been in a difficult economic and social situation in the last few years. Statistics shows us that bad economic situation has been repeating constantly year after year, and the shifts are hard to notice even though the Government invests a lot of efforts to repair the situation. From the economic side it's evident that Croatia suffers from a difficult financial collapse because of a long-standing corruption and robbery. We are more and more obliged, our import is larger than our export, we are also faced with a decline of domestic companies caused by a lack of finances. The foreign investors has been considered rightfully for the investments in our country because of the situation we found ourselves into, and the deficit in our budget has been mercilessly growing. We are recording devastating numbers when it comes to the number of population which is falling year after year, but there is also the presence of trend called negative natural increase. There are a lot of investments in education, but there are still a lot of those who are not educated or only possess basic education. The middle layer is disappearing more and more with the increasing of poor people, and the social exclusion comes as a side effect of the bad condition.

Key words: difficult economic and social situation, corruption, population, poverty, unemployment

Datum obrane: